

KOMPARACE EVROPSKÝCH POLITICKÝCH SYSTÉMŮ

SYLABUS PŘEDMĚTU

Vyučující

Vít Hloušek

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií
e- mail: hlousek@fss.muni.cz
telefon: 549 494 761

Michal Skulínek

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií
e- mail: 347797@ mail.muni.cz

Ivan Bielik

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií
e- mail: ivanb@ mail.muni.cz

Anotace předmětu

Předmět *Komparace evropských politických systémů* seznamuje studenty s pojetím politiky jako systému, seznamuje s teoretickým dělením politiky, přičemž upozorňuje na propojenost fungování politických institucí, procesů a obsahů. Dále je probírána problematika typů moderních demokratických politických systémů a jejich charakteristických systémových rysů. Zvláštní pozornost je věnována modifikacím v podobě legislativních a exekutivních těles evropských a světových demokracií. Vedle politického systému v užším slova smyslu je věnována pozornost rovněž problematice politických stran, typologiím stranických systémů,

Masaryk University, Faculty of Social Studies

Joštova 218/10, 602 00 Brno, Czech Republic

T: +420 549 49 1910, E: info@fss.muni.cz, www.fss.muni.cz

Bank account: KB Brno, Ref. No.: 85636621/0100, ID: 00216224, Tax ID: CZ00216224

Please quote the Reference Number in your reply.

volebním systémům a jejich vlivu na podobu stranických systémů. Ve druhé části předmětu jsou pak v komparativní perspektivě představeny politické systémy vybraných zemí západní Evropy. Sledovány budou základní politické instituce a jejich vazby na rovině celostátního politického systému a v nezbytné míře bude pozornost věnována rovněž regionálnímu členění jednotlivých států. Součástí předmětu bude rovněž seznámení se základními politickými stranami a stranickými systémy sledovaných zemí.

Celková zátěž předmětu

Kontaktní výuka (přednášky a semináře)	25 hodin	1 ECTS
Povinná četba anglická (429 stran):	65 hodin	2,5 ECTS
Povinná četba česká (513 stran):	50 hodin	2 ECTS
<i>Position papers</i> (12 stran minimum):	25 hodin	1 ECTS
Příprava referátu:	40 hodin	1,5 ECTS
Celková zátěž:	200 hodin	8 ECTS

Literatura

Literatura k předmětu je rozdělena na povinnou a doporučenou. Povinná literatura tvoří základní soubor studijních textů nutných k úspěšnému absolvování zkouškového testu. **Pouze povinná literatura v zadaném rozsahu bude předmětem zkouškového testu.** Povinná literatura je k dispozici v **elektronické podobě** v rámci informačního systému (IS). Bude zařazena v rámci odkazu *Studijní materiály k předmětu*, složka *Učební materiály*. **Texty, které nejsou v elektronické studovně předmětu zařazeny, jsou volně dostupné na českém knižním trhu a předpokládá se, že si je frekventanti předmětu opatří na vlastní náklady.**

Doporučená literatura nebude předmětem zkouškového testu, slouží však k lepší a podrobnější orientaci studentů v probíraných tématech. Doporučená literatura je primárně v českém a anglickém jazyce, doplňkově jsou zařazeny také německé, polské a slovenské tituly. Veškerou doporučenou literaturu je možno získat buď v Ústřední knihovně Fakulty sociálních studií či v Moravské zemské knihovně. Některé zahraniční časopisecké zdroje jsou dostupné ze stránek Ústřední knihovny FSS (elektronické zdroje pro vědu a výzkum).

Povinná literatura:

Povinná literatura platí v rozsahu stránek uvedených k jednotlivým tématům, zbytek zadaných publikací je nutno chápat jako doporučenou literaturu.

- Almond, G. A.; Dalton, R. J.; Bingham Powell, Jr., G.; Strøm, K. (2010, eds.): *European Politics Today. 4th Edition*. New York: Longman.
- Colomer, J. E. (2008) (ed.): *Political Institutions in Europe. 3rd Edition*. London, New York: Routledge.
- Dvořáková, Vladimíra a kol. (2008): *Základní modely demokratických systémů: komparace politických systémů*. Praha: Oeconomia.
- Gizicki, Wojciech (2012) (ed.): *Political Systems of Visegrad Group Countries*. Trnava – Lublin: UCM.
- Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Šedo, Jakub (2018): *Politické systémy*. Brno: B&P Publishing.
- Kol. (2000): *Komparace politických systémů I*. Praha: Fakulta mezinárodních vztahů VŠE.
- Říchová, Blanka a kol. (2009): *Komparace politických systémů: západoevropské politické systémy*. Praha: Oeconomia.
- Říchová, Blanka (2000): *Přehled moderních politologických teorií*. Praha: Portál.
- Strmiska, Maxmilián; Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Chytilík, Roman (2005): *Politické strany moderní Evropy. Analýza stranicko-politických systémů*, Praha: Portál.

Doporučená literatura:

- Almond, G. (2000): *Comparative Politics Today*. New York: Longman.
- Bingham Powell, Jr., G.; Stroem, K.; Dalton, R. J. (2014; eds.): *Comparative Politics Today. A World View. 11th Edition*. New York: Longman.
- Axford, B. a kol. (2002): *Politics. An Introduction*. London – New York: Routledge.
- Berg-Schlosser, D, Stammen, T. (2000): *Úvod do politické vědy*. Praha: ISE.
- Burgess, Michael (2006): *Comparative Federalism: Theory and Practice*. London, New York: Routledge.
- Gallagher, M., Laver, M, Mair, P. (2011): *Representative Government in Modern Europe. 5th edition*. New York: Mc-Graw Hill.
- Hague, Rod; Harrop, Martin (2013): *Political Science. A Comparative Introduction (7th Edition)*. Basingstoke-New York: Palgrave.
- Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír (2003; eds.): *Demokracie*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity.
- Lijphart, A. (2012): *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in 36 Countries*. New Haven: Yale University Press.
- Magone, José M. (2011): *Contemporary European Politics: A Comparative Introduction*. London – New York: Routledge.

Odborné časopisy:

- Comparative European Politics
- Czech Journal of Political Science
- Electoral Studies
- European Journal of Political Research
- Journal of Contemporary European Research

- Perspectives on European Politics and Society
- West European Politics

Elektronické zdroje:

- <https://epern.wordpress.com/>
- <http://www.parties-and-elections.eu/>
- <http://www.politicalresources.net>
- <http://www.servat.unibe.ch/icl/>
- <http://www.sussex.ac.uk/sei/research/europeanpartieselectionsreferendumsnetwork/epernelectionbriefings>

Průběh seminární výuky a seminární úkoly

Seminární výuka se odehrává v seminárních skupinách, kam se studenti elektronicky přihlašují prostřednictvím příslušné aplikace informačního systému. Součástí hodnocení práce studenta v semináři je docházka, písemná příprava, průběžné testy a referát. Zatímco docházka a písemná příprava nejsou povinné, **přednesení referátu na příslušné hodině je podmínkou přípuštění ke zkoušce**. Seminární výuka předpokládá vedle zpracování referátu rovněž aktivní podíl na diskusi v rámci jednotlivých seminárních hodin.

Docházka:

Docházka na seminární část výuky (lekce 5-12) je bodována. Na základě podpisů na prezenčních listinách odpovídajícím skutečné docházce získá student za každou navštívenou seminární hodinu 1 bod. Celkem tedy může za docházku získat až 8 bodů, které budou započítány do celkového hodnocení předmětu.

Písemná příprava:

Písemná příprava je rovněž bodována. Jedná se o *position paper* v rozsahu cca 2 stránky. Příprava bude vypracována na základě **četby povinné literatury**. Cílem je nejen stručně, přehledně a strukturovaně zrekapitulovat přečtený text, ale zejména připravit otázky k diskusi. Je nezbytné zavěsit *position paper* nejméně den před příslušnou vyučovací hodinou do **odevzdáárny ve studijních materiálech v IS**, která je pod jménem příslušného vedoucího seminární skupiny. *Position papers* budou průběžně bodovány, za každý bude možné obdržet 0-7 bodů, celkem tedy až 21 bodů. Body budou započítány do celkového hodnocení předmětu. Student vypracuje v průběhu semestru **tři position papers**, přičemž si může vybrat, k jakým zemím svůj text napíše. Platí však, že *position papers* nelze odevzdávat zpětně, ale vždy **do 24 hodin před začátkem** příslušné seminární hodiny.

Position paper musí být opatřen jménem autorky či autora, musí obsahovat přesnou bibliografickou citaci textu (textů) k němuž se vztahuje. Struktura se skládá ze tří složek: (1) stručná rekapitulace přečteného textu, (2) vlastní komentář/kritika textu, (3) jedna otázka k tématu textu. **Je nezbytné, aby část věnovaná komentáři či kritice představovala nejméně 1 normostranu (1800 znaků) textu a aby obsahovala kromě komunikované pozice i odborné argumenty.**

Příprava na hodiny, kde se probírá více zemí (jižní Evropa, Benelux, menší německy hovořící země, Skandinávie, Visegrádská čtyřka), by měla být pojata komparativně a vycházet ze všech nastudovaných textů. Samozřejmě můžete při vypracování přípravy použít i další prameny a sekundární literaturu, které ovšem musíte korektně ocitovat a na závěr připojit jejich seznam.

Referáty:

Klíčovou součástí práce v seminářích jsou referáty. Referáty budou vypracovány v rámci jednotlivých seminárních skupin. Témata referátů jsou pro základní orientaci vymezeny níže, avšak jejich přesný rozpis pro každou seminární skupinu bude k dispozici po začátku semestru v IS, kde se také budou studenti konkrétních seminárních skupin přihlašovat ke konkrétním tématům.

Prezentace referátu v plném rozsahu je povinná. V případě, že referát nebude odpřednášen, ztrácí referující možnost účastnit se zkoušky. Délka ústní prezentace referátu nesmí přesáhnout **15 minut**. Kromě toho student odevzdá písemnou verzi referátu. Je nezbytné zavěsit písemnou verzi referátu nejméně den před příslušnou vyučovací hodinou do **odevzdávnice ve studijních materiálech v IS**, která je pod jménem příslušného vedoucího seminární skupiny.

Referát bude bodován v rozsahu 0-22 bodů, body budou rovněž započítány do celkového hodnocení předmětu.

Podvodné plnění studijních povinností:

Výuka na FSS MU předpokládá, že studenti znají studijní předpisy a že se nedopouštějí podvodného plnění studijních povinností, zejména opisování u zkoušek a plagiátorství, tedy vydávání cizích myšlenek za vlastní a přebírání myšlenek jiných autorů bez uvedení autorství. Plagiátorství patří k nejzávažnějším etickým proviněním v akademickém prostředí, popírá poslání university i smysl studia. Z právního hlediska je plagiátorství krádeží cizího duševního vlastnictví.

Podvodné plnění studijních povinností nemůže být za žádných okolností na FSS tolerováno. Každý případ podvodného chování bude trestán nejpřísnější sankcí, a to **nepodmínečným vyloučením ze studia**. Studentům doporučujeme co nejdůkladněji se seznámit s problémem plagiátorství a se způsoby, jak se mu vyhnout.

Závěrečný písemný test

- závěrečný písemný test je nejvýznamnější součástí celkového hodnocení předmětu
- obsahem testu bude povinná četba a látka odpřednášená v průběhu přednášek, tedy základy komparativní politologie a všechny politické, stranické a volební systémy států probíraných v rámci seminární výuky
- délka 75 minut
- struktura testu: 7 otevřených otázek po 7 bodech.

Řádné a opravné termíny budou vypsány na konci semestru, na tyto termíny se budou studenti elektronicky registrovat prostřednictvím Informačního systému.

Datum seznámení studentů s hodnocením zkouškového testu v řádném termínu bude upřesněno v závislosti na řádných termínech zkoušky. Opravné termíny budou upřesněny a v závislosti na nich rovněž data seznámení studentů s hodnocením testů v opravných termínech. Student se dozví výsledek (bodové hodnocení testu) prostřednictvím poznámkového bloku v IS na stránkách předmětu ("*Hodnocení zkouškového testu*").

Celkové hodnocení předmětu

Výsledné hodnocení předmětu bude provedeno v závislosti na tom, kolik student získá bodů ze seminární výuky a ze závěrečného písemného testu. Maximální možný počet získaných bodů je 100. Minimální celkový počet bodů nutných k získání hodnocení „dobře“ je 60.

A. Výborně	92 - 100 bodů
B. Velmi dobře	84 - 91,5 bodu
C. Dobře	76 - 83,5 bodu
D. Uspokojivě	68 - 75,5 bodu
E. Vyhovující	60 - 67,5 bodu
F. Nevyhovující	59,5 bodu a méně

Výsledek hodnocení předmětu (známku) student zjistí v informačním systému.

Struktura témat předmětu

Obsah předmětu je rozdělen do čtyř přednášek a osmi seminárních hodin.

Přednášky

1) Komparativní metoda a pojetí systému v politické vědě

Povinná četba:

- Říchová, Blanka (2000): Komparativní metoda v politologii. In: Kol.: *Komparace politických systémů I*. Praha: Fakulta mezinárodních vztahů VŠE, s. 9-42 (**34 stran**).
- Říchová, Blanka (2000): *Přehled moderních politologických teorií*. Praha: Portál, s. 45-82 (**38 stran**).

2) Typologie demokratických politických systémů

Povinná četba:

- Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Šedo, Jakub (2018): *Politické systémy*. Brno: B&P Publishing, s. 69-160 (**92 stran**).

3) Organizované zájmy, zájmové skupiny, politické strany a stranické systémy

Povinná četba:

- Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Šedo, Jakub (2018): *Politické systémy*. Brno: B&P Publishing, s. 161-216 (**56 stran**).

4) Víceúrovňové vládnutí a evropeizace

Povinná četba:

- Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Šedo, Jakub (2018): *Politické systémy*. Brno: B&P Publishing, s. 217-243 (**27 stran**).

Seminární výuka

5) Velká Británie

Povinná četba:

- Rose, R. (2010): Politics in Britain. In: Almond, G. A.; Dalton, R. J.; Bingham Powell, Jr., G.; Strøm, K. (eds.): *European Politics Today. 4th Edition*. New York: Longman, s. 80-127 (48 stran).
- Strmiska, Maxmilián; Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Chytilík, Roman (2005): *Politické strany moderní Evropy. Analýza stranicko-politických systémů*, Praha: Portál, s. 57-74 (18 stran).

Témata referátů:

- Britské parlamentní volby v letech 2010 a 2015, průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Britské parlamentní volby v červnu 2017, průběh kampaní a jejich výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Referendum o Brexitu: kampaň a její aktéři, veřejné mínění, výsledky.

6) Německo

Povinná četba:

- Dalton, R. J. (2010): Politics in Germany. In: Almond, G. A.; Dalton, R. J.; Bingham Powell, Jr., G.; Strøm, K. (eds.): *European Politics Today. 4th Edition*. New York: Longman, s. 178-229 (52 stran).
- Strmiska, Maxmilián; Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Chytilík, Roman (2005): *Politické strany moderní Evropy. Analýza stranicko-politických systémů*, Praha: Portál, s. 286-307 (22 stran).

Témata referátů:

- Volby do Spolkového sněmu v letech 2009 a 2013 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Volby do Spolkového sněmu v roce 2017 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Spolkový soud a judikatura ve vztahu k evropské integraci

7) Itálie, Španělsko, Portugalsko

Povinná četba:

- Pasquino, G. (2008): Italy: The Never-ending Transition of a Democratic Regime. In: Colomer, J. E. (ed.): *Political Institutions in Europe. 3rd Edition*. London, New York: Routledge, s. 135-173 (**39 stran**).
- Colomer, J. M. (2008): Spain and Portugal: Rule by Party Leadership. In: Colomer, J. E. (ed.): *Political Institutions in Europe. 3rd Edition*. London, New York: Routledge, s. 174-207 (**34 stran**).
- Strmiska, Maxmilián; Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Chytilík, Roman (2005): *Politické strany moderní Evropy. Analýza stranicko-politických systémů*, Praha: Portál, s. 353-366 a 381-399 (**33 stran**).

Témata referátů:

- Italské parlamentní volby v letech 2013 a 2018 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Španělské parlamentní volby v letech 2011 až 2016 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Portugalské parlamentní volby v letech 2009 až 2015 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)

8) Francie

Povinná četba:

- Schain, M. A. (2010): Politics in France. In: Almond, G. A.; Dalton, R. J.; Bingham Powell, Jr., G.; Strøm, K. (eds.): *European Politics Today. 4th Edition*. New York: Longman, s. 128-177 (**50 stran**).
- Strmiska, Maxmilián; Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Chytilík, Roman (2005): *Politické strany moderní Evropy. Analýza stranicko-politických systémů*, Praha: Portál, s. 99-116 (**18 stran**).

Témata referátů:

- Presidentské a parlamentní volby ve Francii v letech 2007 a 2012 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Presidentské a parlamentní volby ve Francii v roce 2017 – průběh kampaně a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Kulturní diplomacie Francie a frankofonie

9) Rakousko a Švýcarsko

Povinná četba:

- Říchová, B. – Strahalová, Š. (2009): Rakouská republika: systém sociálního partnerství v praxi. In: Říchová, B. a kol.: *Komparace politických systémů: západoevropské politické systémy*. Praha: Oeconomia, s. 173-209 (**37 stran**).
- Jeřábek, M. (2008): Švýcarsko: Polopřímá demokracie – konsensus, efektivita, stabilita.

In: Dvořáková, V. a kol.: *Základní modely demokratických systémů: komparace politických systémů*. Praha: Oeconomia, s. 233-255 (**23 stran**).

Témata referátů:

- Parlamentní volby v Rakousku v letech 2008 až 2017 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Parlamentní volby ve Švýcarsku v letech 2007-2015 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Přehled aktuální podoby vztahů mezi EU a Švýcarskem – smlouvy, instituce, témata

10) Benelux

Povinná četba:

- Keman, H. (2008): *The Low Countries: Confrontation and Coalition in Segmented Societies*. In: Colomer, J. E. (ed.): *Political Institutions in Europe. 3rd Edition*. London, New York: Routledge, s. 208-245 (**38 stran**).
- Strmiska, Maxmilián; Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Chytilík, Roman (2005): *Politické strany moderní Evropy. Analýza stranicko-politických systémů*, Praha: Portál, s. 124-165 (**42 stran**).

Témata referátů:

- Parlamentní volby v Belgii v letech 2007-2014 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Parlamentní volby v Nizozemí v letech 2010-2017 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Euroskepticismus v Nizozemí od počátku milénia do současnosti – témata, strany, politici, voliči

11) Skandinávie

Povinná četba:

- Lane, J.-E.; Ersson, S. (2008): *The Nordic Countries: Compromise and Corporatism in the Welfare State*. In: Colomer, J. E. (ed.): *Political Institutions in Europe. 3rd Edition*. London, New York: Routledge, s. 246-279 (**34 stran**).
- Strmiska, Maxmilián; Hloušek, Vít; Kopeček, Lubomír; Chytilík, Roman (2005): *Politické strany moderní Evropy. Analýza stranicko-politických systémů*, Praha: Portál, s. 175-223 a 238-261 (**73 stran**).

Témata referátů:

- Parlamentní volby v Dánsku v letech 2011-2015 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Parlamentní volby ve Finsku v letech 2011-2015 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)

- Parlamentní volby ve Švédsku v letech 2010-2018 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)

12) Středoevropské země

Povinná četba:

- Balík, Stanislav; Hloušek, Vít; Holzer, Jan (2012): The Political System of the Czech Republic. In: Gizicki, Wojciech (ed.): *Political Systems of Visegrad Group Countries*. Trnava – Lublin: UCM, s. 13-41 (**29 stran**).
- Török, Gábor (2012): The Political System in Hungary. In: Gizicki, Wojciech (ed.): *Political Systems of Visegrad Group Countries*. Trnava – Lublin: UCM, s. 43-70 (**28 stran**).
- Kowalska, Monika; Bichta, Tomasz (2012): The Political System of Poland. In: Gizicki, Wojciech (ed.): *Political Systems of Visegrad Group Countries*. Trnava – Lublin: UCM, s. 71-105 (**35 stran**).
- Marušiak, Juraj (2012): The Political System in the Slovak Republic. In: Gizicki, Wojciech (ed.): *Political Systems of Visegrad Group Countries*. Trnava – Lublin: UCM, s. 107-148 (**42 stran**).

Témata referátů:

- Parlamentní volby v Polsku v letech 2007-2015 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Parlamentní volby v Maďarsku v letech 2010-2018 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)
- Parlamentní volby na Slovensku v letech 2010-2016 – průběh kampaní a volební výsledky (zohlednit problematiku EU)